

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin qəzeti

Bütövlükdə 2013-cü ildə Azərbaycanın uğurlu dinamik inkişafı təmin edilmişdir. İl ərzində qarsıda duran bütün vəzifələr icra edilmişdir, iqtisadiyyat artmışdır. Dünya miqyasında müqayisə etsək görərik ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı ən yüksək templərlə artır. Bu il ümumi daxili məhsul təxmin-

nən 6 faiz, qeyri-neft sektorumuz isə təxminən 10 faiz artmışdır.

Bu da əslində görülən işlərin təzahürüdür. Onu göstərir ki, bizim siyasetimizin əsas istiqaməti iqtisadi isləhatlardır. Bu isləhatlar nəticəsində biz bu uğurlara imza ata bilmışik. Qeyri-neft sektorumuz artır, indi ümumi daxili məhsulda qeyri-neft sektor üstünlük təşkil edir. Əminəm ki, bu meyllər gələcək illərdə güclənəcəkdir. Ancaq buna nail olmaq üçün biz daha da fəal işləməliyik. Çünkü neft-qaz sektorunun artması da gözlənilir. Xüsusilə... Bakıda imzalanmış “Şahdəniz-2” layihəsi gələcəkdə neft sektorunun inkişafına xidmət göstərəcəkdir. Ona görə biz qeyri-neft sektorunun inkişafına daha da böyük diqqət göstərməliyik. Biz bunu edəcəyik. Öləkəmzdə aparılan isləhatlar, düşünülmüş iqtisadi və sosial siyaset imkan verəcəkdir ki, Azərbaycan bundan sonra da uğurla inkişaf etsin.

... Deyə bilərəm ki, son on il ərzində dünyada iqtisadi cəhətdən Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci ölkə yoxdur. Bütün statistik məlumatlar bu-

nu təsdiqləyir. İqtisadiyyatımız 300 faizdən çox - 3,4 dəfə artmışdır. Yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayı kəskin şəkildə azalmışdır. İndi Azərbaycanda yoxsulluğun səviyyəsi 5 faizdən bir qədər çoxdur. Yəni, inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsindədir. Biz hətta inkişaf etmiş bir neçə ölkəni qabaqlayıraq. İşsizliklə bağlı məsələlər öz həllini tapır. İşsizlik çox aşağı səviyyədədir, 5 faiz səviyyəsindədir. Bakı şəhərində isə məncə, bütövlükdə bu məsələ öz həllini tapmışdır.

Bizim iqtisadi isləhatlarımız dünyannın aparıcı iqtisadi və maliyyə qurumları tərəfindən də təqdirlə qarşılanır. Dünyanın bir nömrəli iqtisadi qurumu olan Davos Dünya İqtisadi Forumu Azərbaycan iqtisadiyyatını rəqabət qabiliyyətliliyinə görə 39-cu yerə layiq görmüşdür. Yəni, bütün bunların təməlində düşünülmüş siyaset, Azərbaycanda 1990-ci illərin ortalarında başlamış isləhatlar, ulu öndər Heydər Əliyevin siyaseti dayanır.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

ARZU TƏZƏ, İL TƏZƏ DAHA GÖZƏL GÜNLƏRİMİZ QABAQDADIR

Ömrümüzdən bir il də keçdi. Ömrümüzə öz nəqsəleri ilə bəzək vuran bir il. Yaddaşımızdan silinmeyecek bir il. Xatırladıqça üzümüze xoş təbəssüm qonacaq bir il.

Bəli, 2013-cü il Azərbaycan dövlətinin inamla, qətiyyətlə heyata keçirdiyi inkişaf strategiyası nəticəsində müasir tariximizdə özünə layıqli yer tutdu.

2013-cü il yaddaşımızda daha çox seckili ili kimi qalacaq. Daha doğrusu, bəyəndiyimiz siyasi kursa, seçdiyimiz, güvəndiyimiz, arxalandığımız ve arxa dardıduğumuz, Azərbaycanı qisa vaxtda dünyanın aparıcı, Cənubi Qafqazın isə lider dövlətinə çevirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevə inamımızın nə qədər böyük olduğunu bir də təsdiqi ilə oldu. Xalqın bu seçimi isə təsadüfi deyildi. Çünkü möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev son on ilde verdiyi bütün vadələri, bütün təşəbbüslerini reallığa çevirə bildi. 2013-cü il oktyabrın 9-da keçirilən prezident seçkilerində cənab İlham Əliyevə göstərilən yüksək etimad gördüyü nəhəng işlərə verilən qiymətlə yanaş, Azərbaycanın gələcək inkişafı ilə bağlı xalqımızın arzu və isteklərinin ifadəsi idi.

Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin sözləri ilə desək “İstənilən sahəyə baxsaq görərik ki, Azərbaycanın uğurlu inkişafı təmin edilibdir. Dünyada, Avropada yaşanan iqtisadi böhranlar, bəzi hallarda siyasi çəkişmələr bize heç bir təsir etməmişdir, edə de bilmez. Çünkü bizim siyasetimizin temelində dövlət maraqları dayanır. Xalqla iqtidár arasındaki birlik bizim inkişafımızı şərtləndirən amillərdən biridir. Biz öz yolumuzla gedirik. Bu yol inkişaf, demokratiya, milli həmrəylilik yoludur.”

zamanı alternativ marşrutların seçiləməsinə üstünlük verilməsi ilə bağlı uzaqgörən siyasetinin və ümümmiliyi iderin siyasi kursunu yaradıcılıqla davam etdirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin siyasi qətiyyəti və principal mövqeyinin məntiqi nəticəsidir. 1999-cu ilde keşf olunan “Şahdəniz” yatağının işlənməsinin birinci mərhəlesi çərçivəsində 2006-cı ildən Gürcüstan və Türkiyəyə qaz ixrac edilir. “Şahdəniz-2” layihəsi isə Avropana yeni qaz dəhlizi açacaq. 3500 kilometr məsafədə nəql olunacaq qazdan Gürcüstan, Türkiye, Yunanistan, Bolqarıstan, İtalya və digər ölkələr beharənəcəkdir. İlk qazın Avropana 2017-ci ildə çatdırılması planlaşdırılır. Uzun illər milli gelirimizin formalşamasında mühüm rol oynayaq “Şahdəniz-2” eyni zamanda ölkəmizin dünyadaki mövqeyini, regional və qlobal miqyasda rolunu və yerini de xeyli gücləndirəcəkdir. Ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin sözləri ilə desək: “2013-cü ilde bir neçə vacib məsələ öz həllini tapmışdır. Onlardan biri de Trans-Adriatik kəməri layihəsinin seçilməsidir. TAP layihəsi artıq əsas qaz ixrac marşrutu kimi təsdiq edilmişdir. 2012-ci ildə Trans-Anadolu qaz kəmərinin tikintisi ilə

Azərbaycan bayrağı olan “Ariane-5” daşıyıcı raketi ilə orbitə buraxıldı. ABŞ-in “Orbital Sciences” şirkəti tərəfindən istehsal olunan “Azerspace-1” peykinin ümumi çəkisi 3250 kq və istifadə müddəti 15 ildir. “Azerspace-1” peykinin resurslarının 20 faizi Azərbaycanın təlebatını ödəyəcək, qalan 80 faizi isə dünya bazaiına ixrac ediləcək. Avropa Peyk Operatorları Assosiasiyasının məlumatına görə, peyk sənayesine yatırılan hər 1 avro dövlət vəsaiti birbaşa ya da dolayı formada 47 avro gəlir getirir.

Keçən il sentyabrın 20-de Bakının Qaradağ rayonunda dünya standartlarına cavab veren gəmiçiyarına zavodu istifadəye verildi. Açılış mərasimində

çıxış edən dövlətimizin başçısı xüsusiyyət qeyd etdi ki, gəmiçiyarına zavodunun tikintisi tarixi hadisədir. Çünkü Azərbaycanda heç vaxt gəmiçiyarına zavodu olmamışdır. Sovet dövründə bir neçə gəmi temiri zavodu olmuşdur. Ancaq biz gəmilərin alınması ilə əlaqədar bütün işləri xarici tərəfdəşərlə həll edirdik, o cümlədən müstəqililik dövründə - son on il ərzində deyə bilərəm ki, Azərbaycan xaricdən 19 gəmi almışdır. Onların içində bərələr, tankerlər, yüz gəmiləri vardır. Təsəvvür etmek çətin deyildir ki, bu meqsədlər üçün nə qədər böyük vəsatı ayrılmışdır. Bundan sonra isə artıq Azərbaycanda işləyəcək bize lazımlı olan bütün növ gəmiləri ölkəmizdə istehsal edəcəyik.

Bakı Gəmiçiyarına Zavodunun tikintisini ölkəmizdə aparılan iqtisadi isləhatların nəticəsi hesab edən dövlət başçısı bildirmişdir ki, zavoda qoyulan investisiyalar çox böyük həcmələnmişdir - 470 milyon dollar investisiya qoyulmuşdur. Bu, ancaq birinci mərhələ üzündür. İkinci mərhələdə 160 milyon dollar elave investisiya qoyulacaqdır və investisiyaların 90 faizi Azərbaycanın payına düşür. Belə bir zavodun tikintisi yalnız inkişaf edən ölkələrin imkanı daxilindədir.

Bəli, 2013-cü ilde ölkəmizdə iftixar ediləsi çox əlamətdar hadisələr baş verdi. Dənizçilərimiz yaddaşından silinmeyecek bir hadisə də möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin 22 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə keçmiş Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Xəzər Dəniz Neft Donanmasının bazasında “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması oldu. Bu gün bu qüdrəti - hər cür gəmilərlə təchiz edilmiş donanmamızla sular qoyundan yüksək dənizməsindən tutmuş dənizdə neft və qaz istehsalı ilə bağlı bütün proseslərdə hər cür nəqliyyat xidməti göstərməyə qadır.

2013-cü ildə ölkəmiz bütün istiqamətlər üzrə uğurlu inkişafə nail oldu.

Bütövlükdə son on il ərzində Azərbaycan kimli inkişaf edən ikinci ölkə olmayışdır. İqtisadiyyatımız 3,4 dəfə artmışdır ki, bu, dünya miqyasında ən böyük göstəricidir. Dünyanın bir nömrəli iqtisadi forumu olan Davos Dünya İqtisadi Forumu Azərbaycan iqtisadiyyatını rəqabət qabiliyyətliliyinə görə 39-cu yerə layiq görmüşdür. Yəni, bütün bunların təməlində düşünülmüş siyaset, Azərbaycanda 1990-ci illərin ortalarında başlamış isləhatlar, ulu öndər Heydər Əliyevin siyaseti dayanır.

Heç şübhəsiz ki, güclü iqtisadiyyat sosial məsələlərin də uğurlu həllinə şərait yaradır. 2013-cü ildə maaşlar, pensiyalar qaldırıldı, keçmiş SSRİ vaxtından qalan emanətlər tam olaraq kompensasiya şəklində əhaliyə qaytarıldı. Diğer sosial proqramlar uğurla icra edildi.

Ölkəmiz üçün, xalqımız üçün uğurlu keçən 2013-cü il artıq estafeti 2014-cü ilə verib. İçimdə belə bir inam var ki, artıq iki heftesi arxada qalan 2014-cü ildə də uğur bizimlə qoşa adımlıyalıq olacaq. Və həm də belə tekce men düşünmürəm.

Beynəlxalq Valyuta Fondu 2013-2017-ci illərdə iqtisadiyyatımızın orta hesabla ildə 5,1 faiz, o cümlədən qeyri-neft sektorunun ildə 8 faiz artacağına proqnozlaşdırıldı. 2014-2017-ci illərdə əhalinin gəlirləri 4-7 faiz artaraq 2017-ci ilde təxminən 56 milyard manata qədər yüksələcək. 2013-cü il üçün əhalinin gelirlərinin ÜDM-dəki xüsusi çəkisi təxminən 83,2 faizdək yüksələcək. Bu zaman orta aylıq emək haqqının da təxminən 41 faiz artaraq 618 manata çatması gözlənilir.

Iqtisadi proqnozlara görə, 2014-cü ildə ÜDM qeyri-neft sektoru üzrə 10 faiz artacaqdır. Qeyri-neft sektorunun ÜDM-də xüsusi çəkisi 61,5 faiz, özəl sektorun ÜDM-de payı isə 83,2 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırılır.

2015-ci ildə iqtisadi artım 5,8 faiz, 2016-ci ildə 4,8 faiz və 2017-ci ildə 6 faiz səviyyəsində gözlənilir. Qeyri-neft sektor üzrə iqtisadi artımın 2015-ci ildə 8,1 faiz, 2016-ci ildə 8,6 faiz, 2017-ci ildə isə 7,8 faiz səviyyəsində olacaqı ehtimal edilir.

Bəli, daha gözəl günlərimiz qabaqdadır. Daha gözəl günləre qovuşmaq üçün ən qısa yol da bəlliidir. Nə qədər vücdanla, məsuliyyətlə çalışıq, bütün arzularımız da bir o qədər tez gerçəkləşəcək.

“DƏNİZ”

İKİ NƏSLİN GÖRÜŞÜ

Bəli, buna iki nəslin görüşü də demək olardı. Bütün şüurlu həyatını dəniz nəqliyyatına həsr edənlər hələ dənizə daha çox təhsil

alıqları Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının auditoriyalarının pəncərələrindən baxan tələbələrin görüşünə yaşlılar da, ca-

vanlar da həvəslə qatılmışdır. Veteranların deməyə sözü, gələcəyin dənizçilərini işə maraqlandıran suallar az deyildi.

Xeyrxah niyyətdən doğan bu görüşün teşəbbüsüsü işə "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərliyi id. Yeni il ərafəsində iki nəslin nümayəndələrini - "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin veteranlarını və Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının əla və yaxşı qiymətlərlə oxuyan tələbələrini bir araya gətirmək, qayğılarını öyrənmək, arzu və istəklərini eşitmək təklifinə sinəsi dolu veteranlar da, gələcəyin dənizçiləri də həvəslə səs vermişdilər.

Görüş iştirakçılarının Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibəti ilə təbrik edən "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyev ölkəmizdə hələ Ulu öndər Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərlik etdiyi vaxtlardan veteranlara, ahl adamlara həmişə diqqət və qayğı göstərildiyini, bu siyasetin hazırda möhtərəm Prezidentim cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini bildirdi. Veteranların zəngin xəzinəsinə - həyat və peşə təcrübələrinə həmişə ehtiyac duyuldugunu xüsusi vurgulayan sədr yeni yaradılmış qurumda - "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində də bu xəzinədən bəhrələnməyin vacibliyini diqqətə çatdırıldı.

R. Vəliyev bildirdi ki, bu gün Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının professor - müəllim heyəti qarşısında qoyulan ən müümət tələblərdən biri tədrisin keyfiyyətini yüksəltməkdir. Çünkü bu günün tələbəsi sabahın dənizçisidir. Başqa sözlə, akademiyani bitirəndən sonra dəyeri on milyonlarla ölçülən nəhəng gəmilər onlara etibar ediləcək. Amma bu da həqiqətdir ki, təkcə ali məktəbdə qazanılan bılıklə sular qoynunda hər şeyin rəvan gedəcəyini düşünmək sadələvhələk olardı. Veteranların zəngin təcrübəsi küləyin az qala bütün ilboyu hakim olduğu Xəzərde çox işdə cavanların karına gələ bilər.

Göstərilən qayğı və diqqətdən memnun olduğunu ifadə edən veteranlar yeni yaradılan qurumun rəhbərliyinə, onun çoxminli kollektivinə çətin və şərəfli fəaliyyət aparırlar.

31 dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi

DƏNİZ TƏHLÜKƏSİZLİYİ MƏQSƏDİ İLƏ XÜSUSİ PROGRAM HAZIRLANIR

Azərbaycanda dəniz təhlükəsizliyi məqsədi ilə xüsusi program hazırlanır. Dəniz Təhlükəsizliyi Strategiyasında qarşıya qoyulan məqsədlərin icrası ilə əlaqədar hazırlanmış program özündə hərbi təhlükəsizlik də daxil olmaqla, çoxsaylı tədbirləri cəmləşdirir.

Program çərçivəsində əsas ağırlıq hərbi təhlükəsizlik məsələlərinə verilir. Burada yeni gəmilərin alınması, hərbi donanmanın modernləşdirilməsi, sahil mühafizəsinin imkanlarının artırılması, dənizə nəzarət imkanlarının genişləndirilməsi, həmçinin ekoloji tədbirlərin önlənməsi məqsədi ilə müxtəlif tədbirlər və sair yer alır. Programın 2014-cü ilin əvvəllərində razılaşdırılaraq təsdiq olunması gözlənilir. Qeyd edək ki, Dəniz Təhlükəsizliyi Strategiyası keçən ilin sentyabrında təsdiq edilib. Strategiyada Azərbaycanın dəniz təhlükəsizliyi üçün 9 xarici və 8 daxili təhdid etiməli əksini tapıb.

MƏCBURİ KÖÇKÜNLƏRƏ BAYRAM SOVQATI

Dənizçilər erməni təcavüzü nəticəsində öz yurd-yularından perik düşərək Goranboy rayonunda məcburi köçkün həyatı yaşıyan soydaşlarımıza həmişə maddi və mənəvi dayaq olublar. Gəmiçilər ildə azı dörd-beş dəfə müxtəlif bölgələrdən olan və burada müvəqqəti məskunlaşan soydaşlarımıza baş çəkir, bayram sovqatı aparırlar.

31 dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı ərafəsində "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin nümayəndələri yenidən Goranboyda olublar. Məcburi köçkünələr həmişəki kimi dənizçiləri doğmaları kimi - sevincə qarşılıyıblar. Gəmiçilər bu dəfə bayram süfrəsi açmaq üçün məcburi köçkün həyatı yaşıyan soydaşlarımıza 13185 manatlıq müxtəlif çeşidli ərzəq aparırlar. Erməni vandalizmi nəticəsində ev-eşiklərini, illərlə yığdıqları var-dövleti itirən bu insanlar dənizçilərin nəcibiliyindən və xeyrəxahlığından məmənmiş, əziz günlərde onları yad edənlərə - "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərliyinə və çoxminli kollektivinə minnətdarlıqlarını bildirmişlər.

yətərində uğurlar dilədilər, harada olmalarından asılı olmayıaraq özlərini həmişə bu kollektivin üzvü sayacaqlarını, ürəklərinin hə-

yaxşı qiymətlərlə oxuyan tələbələrinin mükafatlandırılması da yaddan çıxmadi. Hər iki tərəf üçün faydalı olan bu görüşdən

mişə Gəmiçiliklə bir döyüncəklərini bildirdilər.

Görüş iştirakçılarının - veteranların və Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının əla və

onun iştirakçıları gülə-gülə ayrıldılar. Rəhbərliyin qayğılaşdıyi onların bayram sevincinə sevinc qatmışdı.

"DƏNİZ"

SEVINMƏYƏ HAQQIMIZ VAR

Bir vaxtlar biz -keçmiş Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin dənizçiləri dünya sularında üzməyimizlə öyüñür, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Xəzər Dəniz Neft Donanmasının dənizçiləri isə Xəzərdə neft və qaz istehsalı proseslərində onlarsız keçinməyin qeyri-mümkünlüyü ilə fərəx edirdilər. Bizdən XDND-nə gedənlər də az deyildi, onlardan bize gəlmək istəyənlər də... Qismətə bax, bu gün bir yerdeyik, bir donanmanın dənizçiləriyik. Həm də necə donanmanın?! Hər cür gemiləri olan nəhəng donanmanın! Dostlarımızı sevindirəcək, düşmənlərimizin bağını çatlada bileyəcək donanmanın!

Əslində buna kimi də bizi çox şey birləşdirirdi. Əksəriyyətimiz keçmiş Qafor Məmmədov adına Bakı Dəniz Yolları Məktəbinin məzuniyəti. Sonraları ali dənizçilik təhsilini də demək olar ki, eyni məktəblərde almışq. Eyni peşənin sahibləriyik. Çətinliklərimiz də birdir. Dəniz bizi eyni imtahanına çəkir, eyni sınalardan keçirir. Eyni həyata öyrəşmişik. Peşəmizin çətinliklərini bəzən dili gətirsem də, sahildə çox qərar tuta bilmir, uzağı bir həftədən sonra dəniz üçün darrıraq.

Artıq bir kollektivin üzvləriyik. Deməli arzu və istəklərimiz də birdir. Üstəlik bir təknənin çörəyini yeyəcəyik. Bir məqsəd üçün çalışacaq, eyni uğura sevinəcək, eyni sevinçin işığına yığışacaq. Nə yaxşı!

**S.MUSAYEV,
kapitan**

PREZİDENT ADMINİSTRASIYASI RƏHBƏRİNİN SƏRƏNCAMI İLƏ “20 YANVAR FACİƏSİNİN İYİRMİ DÖRDÜNCÜ İLDÖNÜMÜNÜN KEÇİRİLMƏSİ İLƏ BAĞLI TƏDBİRLƏR PLANI” TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası rəhbərinin sərəncamı ilə “20 Yanvar faciəsinin iyirmi dördüncü ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı” təsdiq edilmişdir.

Sənəddə respublikanın bütün şəhər və rayonlarında, o cümlədən idarə, müəssisə və təşkilatlarda 20 Yanvar hadisələri ilə bağlı toplantı, konfrans və mühazirələrin təşkil olunması, mədəniyyət ocaqlarında faciəyə həsr olunmuş tamaşaların göstərilməsi, bədii və sənədli filmlərin nümayiş etdirilməsi, bu tədbirlərin mətbuatda geniş işıqlandırılması, faciənin beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılması məqsədi ilə Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirlilikləri, diplomatik nümayəndəlikləri və diaspor qurumları tərəfindən müvafiq tədbirlərin keçirilməsi, dünyanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində, eləcə də televiziya kanallarında və internet şəbəkələrində 20 Yanvar faciəsi barədə materialların vərilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Tədbirlər planına əsasən, 20 Yanvar hadisələri zamanı şəhid olanların ail-

lərinə humanitar yardım veriləcək, Şəhidlər xiyabarı ərazisində lazımi işlər aparılacaq, yanvarın 17-də bütün tədris müəssisələrində faciəyə həsr olunmuş xüsusi dərs keçiləcək, Azərbaycanda təmsil olunan əsas dini konfessiya və

qurumlar tərəfindən faciə qurbanlarının xatirəsinə dini mərasimlər təşkil olunacaqdır.

Bundan başqa, sənəddə paytaxt ictimaiyyətinin yanvarın 20-də Şəhidlər xiyabana ziyarətinin təşkili, saat

12.00-da bütün ölkə ərazisində şəhidlərin xatirəsinin bir dəqiqəlik sükütlə yad edilməsi, gəmilər, avtomobilər və qatarlar vasitəsilə səs sinyallarının verilməsi, gün ərzində Şəhidlər xiyabanında matəm musiqisinin səsləndirilməsi, respublikanın şəhər və rayonlarında, kənd və qəsəbələrində matəm əlaməti olaraq və faciə qurbanlarının xatirəsini yad etmək məqsədi ilə dövlət bayraqlarının endirilməsi və digər tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

Düsiincələr

CANIM AZƏRBAYCANIM!

yanvar gecəsində Azərbaycan əsarətə birdəflik “Yox!” dedi.

İndi səsümüz BMT-dən gəlir.

Öz əlimiz, öz başımız olsa, Vətən təs-sübkeşliyimiz, yurd sevgimiz olsa, ulu Tanrı-nın, bir də təbiətin heç nə əsirgəmədiyi bu məkanı cənnətə çevirirək. Çevirirək, əger sevgisinə eyni sevgi ilə cavab vere bilsək. Öviadlıq borcumuzu, ciyinimizə düşən məsuliyyəti dərk etsək, işiğindən, nurundan ha-

mimiza pay düşən Azərbaycan adlı Günsi qara buludlardan qoruya bilsək.

Azərbaycan deyəndə özümüz qürur hissi keçirməsək, özümüz ayağa qalxmasaq, varlığımıza, səcdə yerimizə çevriləməsə, digər ölkələrin və xalqların biza hörmət və rəğbətlə yanaşmalarına nail ola bilərikmi? Əsrlər-lə bələd, talan edilən, sərvətlərinin adı bizim, dadi özgərinən olan yurdumuzu “Haralısan?” kəlməsi ilə təzədən özümüz də bölgə

məyək. Qazaxdan Bakıyadək, Naxçıvandan

Xaçmazadək, Balakendən Astarayadək həmimiz olan bu yurdı mənim kəndim, mənim şəhərimə ayırmalı özümüz də parçalanmırıq! Özünə ev tikmək, yuva qurmaq, güzəran yaratmaq istəyirsənə, buyur. Bu boyda Azərbaycan sənindir. Tik, qur, yarat, abad elə!

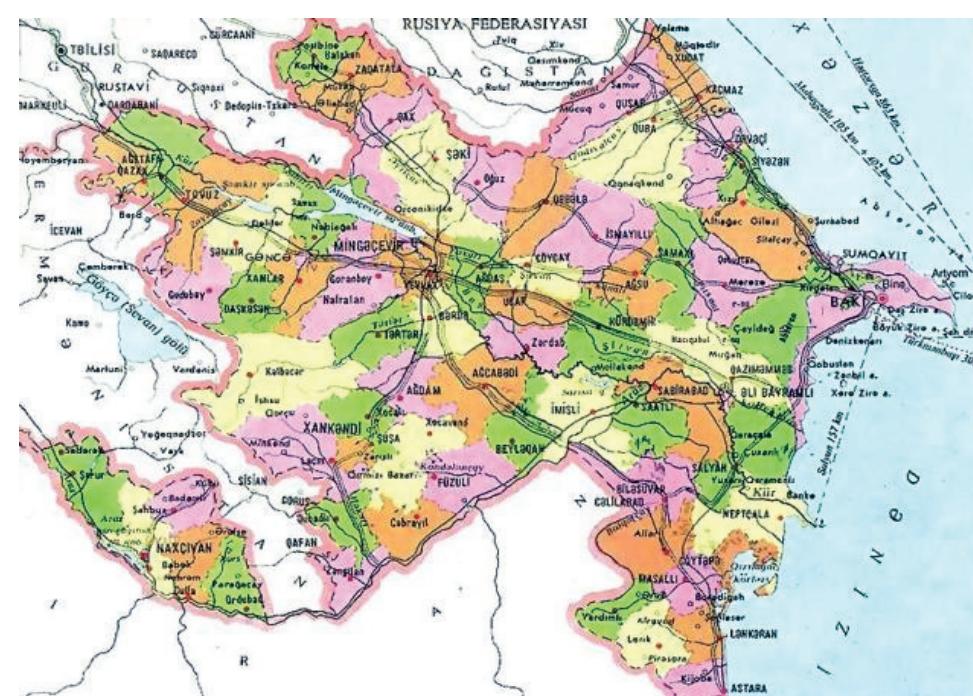
Hər şeyin bir başlangıcı var. Bizim üçün hər şey Azərbaycandan başlamalıdır.

Deyirlər Vaşinqtonda heç bir bina Amerika Birleşmiş Ştatları Konqresinin yerləşdiyi Kapitolidən hündür olmamalıdır. Sevgiye bax, Allah! Məhəbbət bax, İlahi! Bizzət də belədirmi? Bizim üçün də Azərbaycandan ucalıqda, yüksəklikdə heç nə olmamalıdır. Azmi Vətənin varlığı ilə oynayanlar, dövlətçiliyimizi tehlükə altında qoyanlar, Qarabağ dərdimizlə möhtəkirlik edənlər, satanlar, satılanlar? Faciələrimizdən hakimiyyətə gəlmək üçün azmı istifadə ediblər? Səxsi ambi-siyalar, mənsəb-pərəstlik, vəzifa hərisliyi taleyimizə nə qədər facilər yazıb, başımıza nə qədər fəlakətlər götürüb. Milli dövlətçiliyimizin məhv edilməsi, Azərbaycan xalqının yenidən əsəret, köləlik boyunduruğuna salınması üçün bize qənim kəsilmiş, qanımızda susamış yağları demirəm, sapi özümüzdən olan baltalar azmı cəhd göstəriblər?

Hakimiyyətə can atan radikal müxalifətin məqsədinə nail olmaq üçün bütün qeyri-siyasi, qeyri-əxlaqi metodlardan istifadə etməsinə nə ad verək? İqtidarnın işinə kölgə salmaq üçün az qala qonşu davasını da bəyləlxalq təşkilatlara insan hüquqlarının kobudcasına pozulması kimi qələmə verirlər. Yadına bir vaxtlar Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycan üzrə məruzəçi M. Kassanın dilindən çıxan aşağıdakı sözlər düşür: ”Mən Qərbi Avropada elə bir demokratik ölkə tanımırımkı, Azərbaycan müxalifəti qədər qeyri-obyektiv olsun. Ölkə üçün vacib olan məsələlərdə müxalifətin iqtidarlara əməkdaşlıq etməməsi çox kədərli və mənfi haldır”. Daha nə deyim?!

Amansız, qəddar, hiyələr, arxalı düşmənə qalib gəlmək, həddini aşan təcavüzkarı haqla, ədalətə hesablaşmağa məcbur etmək, respublikamızın ərazi bütövlüyüni tömin etmək, dövlətçiliyimizi qorumaq, müstəqilliyimizi möhkəmləndirmək üçün hər birimiz öz iş yerimizdə əsgərə çevriləməliyik. Son dərəcə qətiyyətli, mətanetli olmalı, əsl vətənpərvərlik nümayiş etdirməliyik. Amanımız azad Azərbaycan, bütün Azərbaycan, qüdrətli Azərbaycan olmalıdır. Tanrı-nın və zamanın biza verdiyi bu fürsəti müstəqilliyimizin daha da möhkəmləndirilməsi, iqtisadiyyatımızın tərəqqisi, yurdumuzun çıxəklənməsi üçün istifadə etməliyik. İndi Vətən naminə, xalq naminə və deməli, hamımızın naminə iş görmək vaxtidır.

Rasif TAHİROV

DƏNİZDƏ GƏMİLƏRDƏ BAŞ VERMİŞ QƏZALARIN ARAŞDIRILMASI QAYDALARI

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Bu Qaydalar “Azərbaycan Respublikasının Ticarət Gəmiciyi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 may tarixli 371-IV/QD nömrəli Qanunun tətbiqi barede” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 6 iyul tarixli 669 nömrəli Fərmanının 1.1.4-cü yarımədinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə dəniz nəqliyyatı sahəsində beynəlxalq konvensiyalara, Azərbaycan Respublikasının müvafiq sahədəki qanunvericiliyinə, eləcə də Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının qətnamələrinə uyğun olaraq hazırlanmışdır və dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması qaydalarını müəyyən edir.

1.2. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasının məqsədi gəmilərdə baş verən qəzaların başvermə səbəblərinin müəyyən edilməsindən və gələcəkdə onların qarşısının alınması üçün müvafiq tədbirlərin görülməsindən ibarətdir.

1.3. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması sübutların toplanmasını və təhlilini, qəzanın başvermə səbəblərinin müəyyən olunmasını, gələcəkdə bələ halların qarşısının alınmasına və dəniz üzgülçülüyünün təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair müvafiq tövsiyələrin hazırlanmasına nəzərdə tutur.

1.4. Bu Qaydalar hərbi, hərbi yardımçı və dövlət tərəfindən qeyri-kommersiya məqsədləri üçün istifadə olunan gəmilərdə, habelə kiçik həcmli, idman gəmilərində, eləcə də tərsanədə inşa və ya təmirdə olan, dayanacaqdə heyətsiz dayanan gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması zamanı tətbiq edilmir.

1.5. Bu Qaydalar bələqçi torlarının pərlərə dolaşması halları əsasna olmaqla, gəmilər tərəfindən bələqçi torlarının zədələnməsi ilə bağlı qəzaların araşdırılmasında tətbiq edilmir.

1.6. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması cənayət, inzibati və ya başqa icraat qaydasında aparılan hər hansı bir araşdırmadan asılı olmayaraq həyata keçirilir və qeyd olunan araşdırımların aparılmasına maneçiliklə tətbiq olunur.

1.7. Gəmilərdə baş vermiş qəzalar insan ölümüne, gəminin tam məhvini, dəniz mühitinin ciddi çirkənlənməsinə səbəb olduqda, qəzaların araşdırılmasının nəticəsinə dair rəy müvafiq istintaq orqanlarına təqdim edilir.

1.8. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması gəminin, hər hansı şəxsin və ya ətraf mühitin təhlükəsizliyinə zərər vurulması niyyəti ilə töredilmiş hərəkətin və ya hərəkətsizliyin istintaqını nəzərdə tutmur.

1.9. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasında iştirak edən şəxslər, sahildə yerləşən obyektlər, müəssisələr və təşkilatlara maneəsiz girmək, hadisələrin şahidi olmuş şəxsləri sorğu etmək hüququna malikdir-lər.

1.10. Gəminin istismarı ilə bilavasitə əlaqədar olaraq baş vermiş və aşağıda göstərilənlərə səbəb olmuş hadisələr dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəza hesab edilir:

1.10.1. insan ölümünə və ya insan bədəninə ağır xəsarət yetirilməsinə;

1.10.2. insanın gəmidən itkin düşməsinə;

1.10.3. gəminin məhvini və ya gəminin məhvi ehtimalına;

1.10.4. gəminin tərk edilməsi;

1.10.5. gəminin zədələnməsi;

1.10.6. gəminin saya oturması na və ya hərəkət (üzgüclük) imkanından məhrum olmasına;

1.10.7. gəminin toqquşmada iştirakına;

1.10.8. gəmidən kənarda olan dəniz infrastrukturunu obyektlərinin, gəminin özünü, başqa gəminin və ya ayrıca şəxsin, yaxud dəniz üzgüclüyünün təhlükəsizliyini ciddi təhdid edə biləcək zədələnməsinə;

1.10.9. gəminin və ya gəmilərin zədələnməsi nəticəsində ətraf mühitə ciddi zərər vurulmasına səbəb olmuş dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalar;

1.11.1. dəniz qəzaları - gəminin istismarı ilə bilavasitə əlaqədar olaraq baş vermiş və gəminin tam məhvini və ya insan ölümünü, yaxud ətraf mühitə ciddi zərər vurulmasına səbəb olmuş dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalar;

1.11.2. dəniz hadisəsi (incidenti) - gəminin istismarı ilə bilavasitə əlaqədar olaraq baş vermiş, gəmidəki şəxslərin və ya hər hansı başqa şəxsin, yaxud ətraf mühitən təhlükəsizliyini təhdid edən və ya qarşısı alınmadıqda təhdid edə biləcək, dəniz qəzası anlayışı ilə əhatə olmayan hadisə və ya hadisələr.

1.12. Gəmi kapitanı dəniz qəzaları və ya hadisələrinin araşdırılması başlananadək, bu Qaydaların 2-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş ilkin hərəkətləri icra etməlidir.

2. DƏNİZDƏ GƏMİLƏRDƏ BAŞ VERMİŞ QƏZALAR BARƏDƏ MƏLUMAT VERİLMƏSİ

2.1. Gəminin kapitanı dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalar barədə aşağıdakılara dərhal məlumat verməlidir:

2.1.1. ən yaxın limanın və daxil olması planlaşdırılan limanın kapitanına;

2.1.2. gəminin qeydiyyat limanının kapitanına;

2.1.3. gəmi sahibinə;

2.1.4. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyasına (bundan sonra- Administrasiya).

2.2. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəza nəticəsində gəmidə naviqasiya avadanlığı vasitələri (NAV) zədələndikdə, gəminin kapitanı belə zədələnmə haqqında aşağıdakılara dərhal məlumat verməlidir:

2.2.1. gəmi sahibinə;

2.2.2. Administrasiyanın Uzaq Məsafədən Tanınma və İzləmə Mərkəzinə;

2.2.3. akvatoriyasında olduğu Azərbaycan Respublikasının dəniz limanının liman kapitanına.

2.3. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəza haqqında məlumatda aşağıdakılardır:

2.3.1. gəminin adı və BDT/İMO nömrəsi;

2.3.2. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.3. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.4. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.5. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.6. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.7. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.8. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.9. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.10. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.11. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.12. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.13. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.14. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.15. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.16. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.17. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.18. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.19. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.20. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.21. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.22. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.23. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.24. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.25. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.26. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.27. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.28. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.29. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.30. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.31. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.32. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.33. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.34. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.35. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.36. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.37. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.38. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.39. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.40. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.41. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.42. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.43. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.44. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.45. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.46. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.47. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.48. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.49. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.50. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.51. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.52. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.53. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.54. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.55. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.56. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.57. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.58. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.59. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.60. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.61. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.62. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.63. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

2.3.64. gəminin zədələrinin etrafı təsviri.

Bir gün ağrısını çəkəcəyimizi düşünmədən on illərlə təbiətə divan tutduq. Səxavətlə biza verdiyi hər şeyə qənim kəsildik. Təbiətə qəsdin özümüzə qəsd olduğunu anlamadıq. Və bəlkə də anlamaq istəmədik.

Bulaqların gözü tutulanda, çaylarımızın "boğazı" quruşunda özümüzü görməməzləyə, bilməməzləyə vurduq. Qır-

dığımız meşələrin, məhv etdiyimiz nadir ağacların fəryadına da balta səsi ilə cavab verdik. Dağlarımızın dağ oynadan ahi belə bircə tükümüzü də tərpədə bilmədi. Sinəsinə özü boyda dağ basdırıq Xəzərin. İmdad diləyəndə el saxlamadıq, haraya yetmədik. Qızıldan qıymətli nadir canlıları yoxa çıxılsalarından...

Təbiətin səxavətinə, mərhəmətinə bel bağladıq? Amansız rəftarımızın əvəzini bir gün çıxacağıni düşünmədik. Düşünmək istəmədik.

Yox, artıq təbiətin də bizdən üzü dönüb. Artıq ayağımızın altından torpaq qaçırm. Təkcə son illərdə neçə rayonda, neçə kənddə torpaq sürüşməsi hadisəsi baş verib?!

TƏBİƏTƏ QƏSD ÖZÜMÜZƏ QƏSD DEMƏKDİR

Hər ilimiz "Ekologiya ili", hər günümüz "Ekologiya günü" olmalıdır

nin sərəncamları ilə ölkədə çoxsaylı Milli və Dövlət Proqramları və ölkədaxili ekoloji layihələr həyata keçirilir. Yalnız son 5 ildə ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsinə 268 milyon manat investisiya qoyulub, qeyri - meşə fonduna aid 3300 hektar sahədə yaşıllaşdırma işləri aparılıb, 3 milyon 400 min ağac əkilib...

Təbiətə münasibətdə başqa bir səhvə də yol veririk. Hər yüksü dövlətin ciyinə qoymaq isteyirik. Bizə elə gəlir ki, biz kəsməli, dövlət əkməlidir. Biz çirkəndirməli, dövlət təmizləməlidir. Biz dağitmali, dövlət qurmalıdır... Qəribə məntiqidir. Daha doğrusu, məntiqsizlikdir. Dövlət onszu da ciyinə düşəni edir. Əslinde edəsi olduğundan daha çox, daha artıq edir. Milli Məclisin Aqrar siyaset komitəsinin sədri Eldar İbrahimov bu yaxnlarda mətbuata verdiyi müsahibəsində bildirib ki, Azərbaycan Respublikası ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində 20 Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulub. Azərbaycan Prezidenti-

larda qəbul etdiyi "Yaşlılıların mühafizəsi haqqında" qanun laiyəsi bu sahədə qanunvericilikdə mövcud olan boşluqları da aradan qaldıracaq, ətraf mühitin, ekologianın mühafizəsinə ciddi dəstek verəcək.

Təbiətə vurdugumuz yaraları bir ilə, iki ilə sağaltmaq mümkün deyil. Buna Tanrıdan başqa bir kimsənin gücü çatmaz. Tanrı da təbiətə insafsız münasibətə görə bizdən coxdan üz döndərib. Ümud təkcə bizədir: mənə, sənə, ona!

Bu ildən hər ilimiz "EKOLOGİYA ili" olmalıdır. Hər günümüz "EKOLOGİYA günü", hər animiz "EKOLOGİYA anı" olmalıdır. Bir ağac əkməzdən əvvəl bir ağac kəsməyi tamam yadırğamalıq. Bir ovuc suyu təmizləməzdən önce bir damla suyun da boş axıb getməsinə yol verməməliyik. Unutmamalıq ki, biz təbiətdən asılı olduğumuz kimi, təbiət də bizdən asılıdır. Dövlət isə şüurlu vətəndaşları ilə güclü olur. Gütümüzi cavan, müstəqil Azərbaycanımızdan əsirgəməyək.

Rasif İMANOĞLU

XƏZƏRYANI ƏRAZİLƏR SU ALTINDA QALA BİLƏR

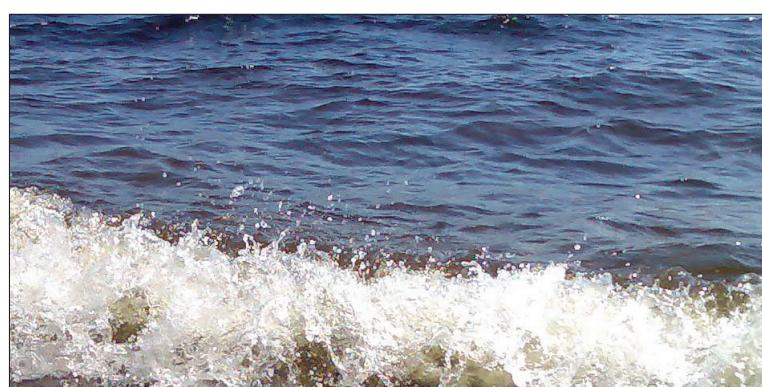
Dəfələrlə BMT-nin hesabatlarında dünya okeanının səviyyəsinin yüksələ biləsi ilə bağlı fikirlər rast gəlmışik. Eyni məzmunlu bu dəfə ABŞ-in "Nature Climate Change" jurnalı çıxış edib. Jurnalın yazdırılmışına görə, qarşısındaki üç onilikdə dünya okeanının səviyyəsi sürətlə yüksələcək.

Bununla da Avropa, Amerika və Asiyada bir çox quru ərazilər su altında qalacaq. Hətta belə fikirlər de səsləndirilir ki, bu dövr ərzində Xəzər dənizində suyun səviyyəsinin qalxması ehtimalı var. Halbuki, hazırda Xəzər dənizinin dünya okeani ilə əlaqəli olmasında fikir ziddiyyəti hökm sürməkdədir. Mütəxəssislərin sözlərinə görə, dünya okeanının səviyyəsinin qalxması ehtimalı gözləniləndir. Buna hazırda hökm sürən qlobal istiləşmə və digər təbiət hadisələri imkan verir. Ancaq onu da bildirirlər ki, dünya okeanının səviyyəsinin qalxması Xəzər dənizinə birbaşa təsir etmez.

"Yaşlılar" Hərəkatının sədri Fəridə Hüseynova bildirir ki, bu gün orta illik temperaturun qalxması ilə əlaqədar dünya okeanının qalxması baş verir: "Şimal və Cənub qütbündə olan buzlar əriməyə başlayıb. Ona görə də dünya okeanının səviyyəsi qalxır. Lakin bu daha çox ada dövlətlərinə, dünya okeanının sahilərinə yerləşən ərazilərə təhlükə yaradır. Azərbaycan uzaqda olduğuna görə, ona elə də böyük təhlükə gözlənilmir. Xəzər dənizinin dünya okeanı ilə əlaqəsi çox cüzdür. Hətta alımlar tərəfindən bu əlaqə qəti sübut olunmayıb. Dünya okeanının səviyyəsinin

qalxıb-enməsinin Xəzər dənizinin səviyyəsinə təsiri ilə bağlı əlaqə tapılmayıb".

Ekoloq bildirdi ki, Xəzər dənizinin səviyyəsi qalxsa, sahilyanı Aran rayonlarını su basa bilər:

"Çünki, Aran zonası dəniz səviyyəsindən 27 metr aşağıdadır. Amma bu ehtimal çox azdır. Çünki, hazırda Xəzər dənizinin səviyyəsi stabiləşib. Qalxarsa, əsasən kənd təsərrüfatına ciddi ziyan dəyəcək. Çünki, o zaman aqrar məqsədlərlə istifadə edilən torpaqların sahəsi azalar. Həmçinin ərazilərin azalması ilə əlaqədar insanların sıxlığı da artacaq. Onsuz əhalinin sıxlığı bizim ərazi üçün çoxdur. Amma bizdə dağlıq ərazilərdə nisbətən boşluqdur. Əhali daha çox Aran rayonlarında, paytaxtda cəmləşib.

Məsələn, Qafqaz dağlarının hər il 2-3,7 sm qalxması təbii qanuna uyğunluqdur. Orada amplituda, yəni enib-qalxma yoxdur. Amma Xəzər dənizinin enib-qalxma məsələsi var. Planet yaranan dünya okeanında enib-qalxma problemi isə həmişə olub. Hazırda dünya okean sularının vəziyyəti qalxmağa doğrudur. Çünki, Şimal Buzlu Okeanda buzların əriməsi, global istileşmə və s. buna şərait yaradıb. Ona görə də buna hazır olmaq lazımdır. Dünya okeanının səviyyəsinin qalxması bizim ölkə

hədəfimizdir. Dünya okeanının səviyyəsinin qalxması bizim ölkə

**HƏR ŞEY
BALACALARIN
ÜRƏYİNÇƏ İDİ**

Yeni il "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti işçilərinin fidan balaları da təmtəraqla qarşılıdlı. Onlar yeni ilin pişvazına Dənizçilərin Mədəniyyət Evində çıxdılar. Onu da qeyd edək ki, Dənizçilərin Mədəniyyət Evi bu bayrama xüsusi hazırlanmışdı.

Divarları Yeni ilin atributlarını əks etdirən plakatlar bəzəyirdi. Əvvəlki illərdən fərqli olaraq bu dəfə balacaları Su Pərisi və Gənc Yunqa qarşılıyırı... Sonra uşaqlar yolkə ətrafında Şaxta baba və Qar qızın təşkil etdikləri bayram şənliklərinə qoşulurdular. "Araz" teatr studiyasının hazırladığı "Qar qızın macəraları" adlı 45 dəqiqlik naşıl - tamaşa isə körpələrin bayram ovqatını birə-beş artırırdı.

Dekabrın 29-dan başlayan Yeni il şənlikləri gündə dörd seans olmaqla bir həftə davam etdi. Təzə il şənliklərində iştirak etmek üçün gəmiçilik işçilərinin uşaqlarına 32 min manat dəyərində 8300 hədiyyəli yolkə biletli verilmişdi.

"DƏNİZ"

M. BAYRAMOV

6 GÖZƏTÇİ GƏMİSİ İNŞA ETMƏYİ PLANLAŞDIRIR

Türkmenistan yaxın iki il ərzində Türkiyənin «Dear-san» şirkəti ilə birgə daha 6 ədəd gözətçi gəmisi inşa etməyi planlaşdırır. Yeni gəmilər «Tuzla» layihəli standart gözətçi gəmilərindən bəzi xüsusiyyətlərinə, özəlliklə radar və silah sisteminə görə fərqlənəcək. Yaxın vaxtlarda Türkmenistana təhvil verilmiş 2 gəminin sınaqları tamamlanaraq, silahlanmaya qəbul olunacaq. Bunuñla Türkmenistan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin silahlanmasındakı «Tuzla» layihəli gəmilərin sayı 4 olacaq. Türkmenistan gəmiləri Rusiyadan aldığı «Uran-E» raket-zərbə kompleksləri ilə silahlaşdıracaq. Artıq Rusiyanın

Taktik Raket Silahları Korporasiyası Aşqabadın sıfariş verdiyi «Uran-E» komplekslərinin ilk partiyasının çatdırılmasını tamamlayıb. Qeyd edək ki, Türkmenistanın sıfariş verdiyi «Tuzla» layihəli Yeni Tip Gözətçi Gəmilərinin uzunluğu 56,9 metr, eni 8,9 metr, sürəti 27 dəniz miliidir. Gəmi birbaşa 1300 dəniz mili məsafəyə hərəkət etmə qabiliyyətinə malikdir. Türkmenistan gəmiləri Türkiyənin eyni layihəli gəmilərindən fərqli olaraq «Thales Scout 2B» hava axtarış radarı və ASELSAN şirkətinin istehsalı olan 25 mm çaplı STOP adlı stabilizdirilmiş uzaqdan komandalı silah platforması ilə təchiz olunub.

MEDUZALARIN KÖKÜNÜ KƏSƏCƏK

Koreyanın aparıcı Elmi-Texniki İnstitutunun alimləri (KAIST) sahilyani ərazilərdə meduzaların populyasiyasına nəzarət üçün nəzərdə tutulan robotun sınaqdandan keçirilməsi ni başa çatdırıblar. Bu barədə institutun saytında yerləşdirilən məlumatda deyilir.

"Sahilyani ərazilərdə meduzaların axını nəticəsində artmaqdə olan hadisələrin sayı və balıqçılıq təsərrüfatının 300 milyard von dəyərində qiymətləndirilən maliyyə itkiləri uzun illər ərzində böyük problem olub. Professor Hen Menanın rəhbərliyi ilə elmi qrup 2009-cu ildə meduzaların məhvi üçün avtomatik sistemin hazırlanmasına başlayıb. Bu il "JEROS" robotlarının məhsuldurlığı və sürəti meduzaların effektik məhvi üçün qrup şəklində olan işlər artırılıb", - məlumatda deyilir. Çıxarıilib-taxılan doğrama mexanizminə malik "JEROS" robotu irəliyə və arxaya hərəkət edə, eləcə də, avarlı elektrik mühərrik sayəsində 360 dərəcə dönə bilir. Robot avtomatik olaraq, özünə marşrut açır və meduzaların məhvi yerində yerini dəyişir. Robotlar qrupunda bununla yalnız onlardan biri məşğul olduğu halda, qalan robotlar sadəcə, onun arxasında hərəkət edərək, simsiz rabitə ilə olduğu yerlər haqda məlumat mübadiləsi edirlər. Hərəkət zamanı "JEROS" meduzaları qurğunun dibində yerləşən doğrayıcı mexanizmlə ələ keçirilir. Orada onlar avarlı vintə salınaraq doğrulur. "JEROS"dan, həmçinin dəniz patrulunun aparılması, neft sızmalarının qarşısının alınması və dənizdə ziblin yığılması kimi digər məqsədlər üçün istifadə etməyin mümkün olduğunu yazar.

GÖLÜN DİBİNĐƏ İNKLƏRİN XƏZİNƏSİ TAPILIB

Belçikalı arxeoloqlar Titikaka (Boliviya) gölünün dibində qədim xəzinə aşkar ediblər. Əşyalar müxtəlif tarixi mərhələlərə aiddir, onların içərisində inklərə məxsus əşyalar da vardır. Layihənin rəhbəri Kristoffer Delaerenin sözlərinə görə, cəmi 200-ə yaxın əşya tapmaq mümkün olub: onlar arasında keramika, qızıl və gümüşdən olan məməlatlar, qiymətli daş-qas, həmçinin heyvan fiqurları vardır. Bəzi tapıntıların yaşı 1,5 min il təşkil edir.

Tapılmış bütün əşyalar La-Pasda ölkə prezidenti Evo Moralesin də iştirak etdiyi təntənəli mərasimde təqdim olunub. Qeyd etmək lazımdır ki, Titikaka gölü artıq çoxdan arxeoloqların diqqətini cəlb edir. Əfsənlərdən birinə görə, inklər İspaniya istilaçılarından xilas olaraq öz xəzinələrin orada gizlədiblər.

Qədim inklər inanırdılar ki, qızıl Günəşin göz yaşlarıdır və

Italyanın Lampeduza adasının yaxınlığında batmış gəminin göyərtəsində təxminən 500 somalili qaçqın olmuşdur.

«La Stampa» qəzetinin xəbərinə görə, 82 nəfərin cəsədi suдан çıxarılmışdır. Hələk olanlar arasında iki uşaq və bir hamilə qadın da olub. Sahil mühafizə xidmətinin əməkdaşları və yaxınlıqdakı baliqçılara 141 qaçqını

TƏYİ- BƏRƏBƏRİ OLMAYACAQ

Əgər Floridakdan olan şirkətin nəzərdə tutduğu hər şeyi həyata keçirmək mümkün olsa, varlıklar bütün həyatlarını sular qoynundan üzən nəhəng şəhərdə keçirə bilərlər. "Azadlıq" adlı gəmidə 40000 adam daimi yaşamaq imkani qazanacaq. Sakinlərin ixtiyarında lazım olan hər şey - mağazalar, məktəblər, xəstəxanalar, parklar... olacaq. Bir sözlə, get yaşa! Gəmi 25 mərtəbəli ev hündürlüyündə olacaq. 2,7 milyon tonluq gəminin uzunluğu 2 km-ə çatacaq. Və elə buna görə heç bir limana daxil ola

Tallin Texnologiya Institutundan (Estonya) olan bir qrup alim bat-

HƏLAK OLANLAR ARASINDA UŞAQLAR DA VAR

xilas edə bilmişlər. Təxminən 250 nəfər itkin düşmüş hesab olunur.

«France-Presse» agentliyi yerli hakimiyyət orqanlarına istinadən gəminin Lampeduza adasının təxminən bir kilometriyində texniki nasazlıqla üzləşdiyini

xəbər verir. Qaçqınlar italyalı sərhədçilərin diqqətini cəlb etmək üçün adyal yandırmışlar. Lakin alov nəzarətdə çıxmış və yayılmağa başlamışdır ki, bu da çaxnaşma yaratmışdır. Nəticədə gəmi çevrilərək batmışdır.

E.HÜSEYNOV

bilməyəcək. Əvəzində böyük dəniz şəhərlərinin yaxınlığında lövber salacaq, iki ildə bir dəfə Yer kürsini dövrə vuracaq.

“Azadlıq” iyun ayında ABŞ-in şərq sahillərini tərk edəcək və Atlantik okeanını keçərək Avropana yollanacaq. Sonra Şotlandiyanyın şimal sahilləri və Skandinaviya ətrafinda dövrə vuracaq. Sorağı La-Manşdan, Hibraltar boğazından, Aralıq dənizindən... gələcək.

Sahile çıxmaq istəyən sərnişinlər istənilən vaxt yuxarı göyərtədə yerləşən hava limanından uça biləcəklər. Üzən şəhərdə 30000 gündəlik sərnişin və 10000 gecə qonağı üçün yer olacaq. Gəminin heyət üzvlərinin sayı isə 20000 nəfər nəzərdə tutulur.

E.HÜSEYNOV

BATMIŞ GƏMİLƏRİN TƏDQİQİ ÜÇÜN ROBOT HAZIRLANIB

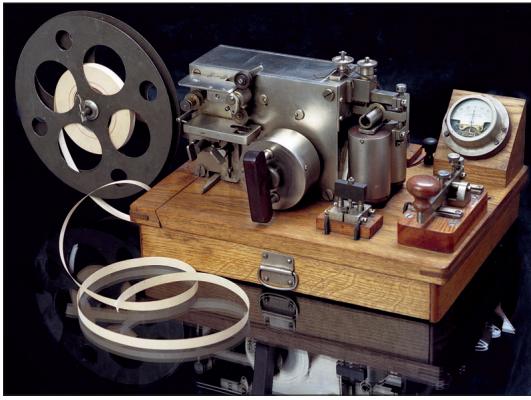
mış gəmilərin tədqiq edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş robot hazırlayıbar. U-CAT adlı robot öz hərəkəti ilə dəniz tisbağasını xatırladır. Aparat özünün dörd ədəd sərbəst üzgəclərinin hərəkəti hesabına üzür. O, təkcə yuxarı qalxır, aşağı enmir, irəli və geri hərəkət etmir, həmçinin daha mürəkkəb hərəkətləri,

məsələn, yerində dönmələri də yerinə yetirir. Aparata naqıl bağlanır, bu isə ona çətin keçilən yerlərə daxil olmağa imkan verir.

U-CAT ilk sınqlardan Baltik dənizində keçəcək, sonra isə Aralıq dənizində batmış gəmiləri tədqiq etməkdə böyük aparatlara və dayverlərə kömək edəcək.

MORZE ƏLİFBASI NƏCƏ YARANIB?

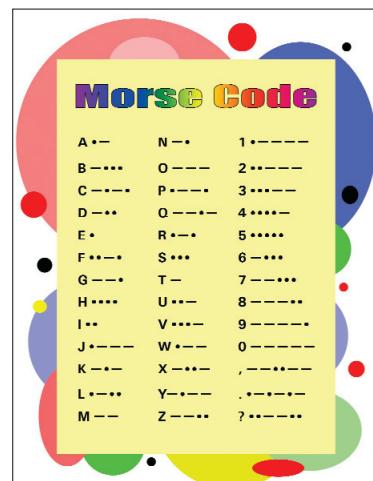

Morze əlfəbasi 179 il əvvəl ABŞ-da təqdim olunub. Təqdimat Nyu-York Universitetində keçirilib. Hərflərin növbələşən "nöqtə" və "tire" işarələri vasitəsilə ötürülmə sistemi bu qədim Amerika ali məktəblərində birinin professoru Semyuel Morze tərəfindən hazırlanıb.

Bundan yeddi il sonra elə onun tərəfindən dünyada ilk dəfə teleqraf da göndərilib. Vaşinqton və Baltimor (Merilrnd şəhəri) arasında - 64 kilometrlik məsafədə teleqraf naqılı ilə Bibliyadan bu sözərə səsləndirilib - "Tanrim, Sənin işlərin qəribədir!" (What hath God wrought).

ABŞ konqresi bu xəttin tikintisini maliyyələşdirib. Onun üzərində Semyuel Morzenin aparatı夸şdırılıb. Həmin dövrə böyük Amerika ixtriacı 54 yaşında olub.

Müasirləri teleqraf aparatını "XIX əsrin ən böyük kəşfi" hesab edirdilər. Rabitə tarixində yeni era açan Morzenin özü əvvəlcə bu işlə yalnız istirahət saatlarında əyləncə kimi məşğul olub. Buna qədər onun əsas möşgulliyəti rəssamlıq idi. Nyu-York Universitetində dərs deyin peşəkar rəssam əsasən rəsm əsərlərinin satışı və varlı müştəri lərin portretlərini çəkməklə pul qazanıb. Başlığı bütün işlərde Morzeni uğur müşayiət edib. O, Nyu-York və Vaşingtonun ən mötəbər evlərinin sakini idi. Dostları arasında tanınmış Amerika ədibləri və siyasətçiləri, eyni zamanda ABŞ Prezidenti Avraam Linkoln da olub.

simi dəyişdi. Bu vaxta kimi teleqraf hökumətlər və siravi vətəndaşlar arasında ən geniş yayılmış operativ rabitə vasitəsinə çevrildi.

Maraqlıdır ki, ən yaxşı teleqrafçılar da Morzenin həmvətənləri olub. Teleqraf üzrə məlumatların qəbulunun və ötürülməsinin sürətindəki rekordlar da amerikalılar məxsusdur. 1939-cu ildə Tel Maelroy "Morze əlfəbasi" vasitəsilə dəqiqədə ötürülən 75 sözü və saniyədə 17 işarəni oxuya bilib. İkinci Dünya müharibəsi illərində ABŞ Ordusu komandanlığı dəqiqədə 175 işarə ötürə bilən teleqrafçının xidmətlərindən yararlanıb.

Ünsiyyətcil və cəzbədici rəssam öz əlaqələri sayəsində imkanlı sponsorların dəstoyunu ala bilmış və teleqraf əlaqələri ideyəsinə həyata keçirə bilmüşdür. İxtiraçı tam əmin idi ki, bu ideyanın həyata keçirilməsində birincilik ona məxsusdur. O, ixtira barədə rəqiblərin ən kiçik iddialarını belə qəti olaraq qəbul etmirdi.

1854-cü ildə ABŞ Ali Məhkəməsi Semyuel Morzenin teleqraf aparatı üzərində müəlliflik hüququnu təsdiq etdi. Morze 1872-ci ildə 80 yaşında Nyu-Yorkda dünyaya

gələb. Vahid siqnal iki hərfdən ibarət idi. - CQ (- come quick" - "tez gəlin"). Sonra bir hərf də əlavə olundu - D ("danger" - "tehlükə") və siqnal belə səslənməye başladı: - CQD - "tez gəlin, tehlükə". Bu, 1906-ci il oktyabrın 3-də Berlində 29 ölkənin nümayəndəlerinin iştirakı ile keçirilən Deniz konfransında təsdiq edilib.

Sonralar məlum olub ki, "CQD" siqnalı veriliş üçün əlvərilişli deyil: burada həddindən çox işarə var. Ona görə də 1908-ci ildə onu hərflərin ən sade birləşməsi - "SOS" ilə əvəzləmək təklif olunub. Belə siqnal özlüyündə kombinasiyadır. "... - - - ..." (üç nöqtə, üç tire, üç nöqtə). Və digər siqnullardan fərqli olaraq, pauzalı verilir. İmdad diləyən məşhur haray siqnalı belə meydana gəlib. Sonralar bu siqnal barədə əfsanələr yarandı və onu müxtəlif cür yozmağa başladılar.

Həmin vaxtdan başlayaraq, bütün digər siqnullar efirdə gündə 48 dəfə üç dəqiqəliyə dayandırıldı. Bu zaman bütün xəbərlər yarımcı qalır və bütün dünya radistləri fəlakət siqnullarını tutmaq üçün 500 Herts tezliyinə keçirdilər.

İmdad diləyi siqnalından ilk dəfə kimin istifadə etdiyi barədə bir neçə ehtimal var. Onlardan birincə görə, "SOS" siqnalı efirdə ilk dəfə 1909-cu il iyunun 10-da səslənib. O, Azor adaları yaxınlığında qəzaya uğrayan "Kunard" sər-

"SOS"

niçin gəmisindən alınıb. Digər ehtimala görə, 1912-ci il aprelin 12-də "Titanik" gəmisindən verilib. O vaxt gəminin radisti hər iki siqnalı səsləndirib. Lakin, təəssüf ki, siqnalın əhatə zonasında üzən başqa bir gəmidə radist həmin an yerində olmayıb.

"Titanik"lə və "SOS" siqnalı ilə daha bir məstik əhvalat bağlıdır. 1972-ci il aprelin 15-də Amerikanın "Teodor Ruzvelt" xətt gəmisi 60 il əvvəl qərə olan gəmidən "SOS" siqnalı alıb. Təbii ki, radist təcəccübənib və sahilə müraciət edib. Cavab təlaşsız və qəribə olub: "SOS" siqnalına reaksiya verməyin, əvvəlki yolla gedin." Bu əhvalat unudulmadı. "Teodor Ruzvelt" in radisti bu qəribə siqnalın haradan gəldiyini aydınlaşdırmağa çalışdı. O, hərbi arxivlərdə həmkarlarının belə bir xəbərini tapıb ki, onlar da qəribə radioqramlar alıblar - özü də ki, "Titanik" dən. Bu, 1924-cü, 1930-cu, 1936-cı, 1942-ci illərdə baş vermişdi.

1978-ci ilde radist siqnalı artıq xüsusi olaraq gözleyirdi və inandırmaya çalışırkı ki, onu alb. "Titanik" əhvalatı onu xəstəxanaya salıb. Lakin 1996-ci ilin aprelində Kanadanın "San qəzetində" belə bir xəbor dərc olunub ki, ölkənin "K-vebek" gəmisi "Titanik" dən növbəti dəfə "SOS" siqnalı alıb. Artıq bundan sonra alımlar həmin əhvalatla maraqlanmağa başlayıblar. Bir neçə fərziyyə irəli sürürlüb. Bəziləri hesab edirlər ki, "məkanzaman sahəsində radiosiqnal fan-

tomu formalışdır". Digərləri güman edirlər ki, "Titanik" dən gələn "SOS" siqnalının vaxtı çatıb.

Anomal halları araşdırın bəzi alımlar əmindirlər ki, real "Titanik" in kapitanı Edvard Smit fəlakət dən bir qədər əvvəl özünü "SOS" siqnalını alıb. Alımlar onun mat qalmasını və hərəkət xəttini gözlənilmədən dəyişmək cəhdini, habelə imdad siqnalının təxminən iki saat gec verilməsini bununla izah edirlər.

"SOS" siqnalı ancaq insanları həyatı üçün labüb tehlükə yaradığı hallarda verilir. Lakin bəzən dənizçilər onu ən heyretəmiz hallarda da alırlar. Məsələn, bir defə Niderlandın vəhşi heyvanlar aparan ticaret gəmisində fəlakət siqnalı verilib. Demə, hansı yollasa qəfəsdən bayır çıxan şir göyərtəde arxayı - arxayı gəzirmiş. Odur ki, gəmidekiler kayutlara girərək qapıları bağlamalı olublar. Radist ümidsizcəsine imdad siqnalı göndərib: "Silahı olan hər hansı gəmini köməy çağırıram!"

Artıq "SOS" siqnalı ixtisaslaşdırılmış məhdud dəniz terminolojiyasi çərçivəsindən kənara çıxıb. İndi onun nə demək olduğunu uşaqla da bilir. Deyilənlərə görə, qərə olmuş "Kursk" gəmisi məhz "SOS" siqnalı göndərib. Hərçənd sualtı qayıçlarının öz siqnalı var - "SSS".

Buna baxmayaraq, XX əsrin sonuna yaxın dünya fəlakət siqnalı verilməsinin tədricən yeni sistemə keçməyə başladı - GMDS (ingiliscə: Global Distress Safety System - Qlobal dəniz rabitə sistemi). Beləliklə, "SOS" çağırışı ilə vidalaşmaq lazım gəlib. Lakin Morze əlfəbasını və "SOS" siqnalını hər bir gəminin sükançısı mütləq bilməlidir, çünki gəmidən - gəmiyə informasiya bəzən işıq siqnulları ilə verilir.

RASİM

YALANIN AGINA DA LƏNƏT, QARASINA DA

Bu, yalanla bağlı ilk yazım deyil. Hər yazidan sonra mənə elə gəlib ki, bir daha bu mövzuya qayıtmayacağam. Eşitdim yeni, növbənöv yalanlardan sonra mənim də əlim dinç durmayıb. Oreibədir, kimi dindirirsən, kimi danışdırırsan - hər kəs yalanın nifrət etdiyi söyləyir, hətta yalanla nəfəs alanlar belə. Çəşib qalırsan. Bəs onda bu qədər yalanı kimi ayağına yazaq? Dili olma-yanların ayağınamı?

Başım, haqqında deyilən yalanlardan, böhtən və iftiralardan az çəkməyib. Amma yalanın təkcə buna görə nifrət etmirəm. Yalanın dinimizdə də yasaq olduğunu yaxşı bilirom. Allah Təala Qurani-Kərimdə buyurur: "Haqqında qəti bilgi sahibi olmadığın bir şeyin ardınca getmə. Çünkü qulaq, göz və qəlb - bunnarın hamısı sorğu-sual olunaçaqdır." (əl-İsla. 17/ 36).

Bəli, iman olan yerde yalanın olmamalıdır. Yalan ən azı ona görə nifrətə layiqdir ki, əksər faciələrin, müsibətlərin, qırğınıların əsas katalizatoru da həmişə yalan olub. Dünən də, bu gün də!

Yalanın iyrənc olduğunu yalançıların özləri bəlkə hamidən yaxşı bilirlər. Bilməsəyilər, yalanlarına həqiqət donu geyindirməyə çalışmadılar ki?! Yalançılardan kimsənin "Məndən yaxşı yalan danışan yoxdur" deyə qurroləndiyini eşitmisinizmi?

Pislək etmek niyyəti cox vaxt yalan doğurur. Bəzən isə əksinə, yalan pisliyə yol açır, insanı pislik etmeye vadar edir. Ya zəlzələdən, ya vəlvələdən, fərqi nə? Yalan danışmaq yolu azmaq deməkdir. Yolu azanın isə yalnız cəhənnəmə gedən yolu açıq olur..

Amma nə fərqi?! Hər gün yalan eşidir, yalanların fəsadları ilə üzləşirik. Görəsən yalanın yaşı nə qədərdir? İlk yalan kimin dilində çıxıb? Nə vaxt danışılıb? Niye danışıb? Bilən varmı? Şübhəsiz ki, insanlar əvvəlcə danışmağı öyrəniblər, sonra yalan uydurmağı. Bəlkə də yanılıram. Ola bilsin yalanın tarixi dilin tarixindən daha qədimdir. Məgər lal-karlar yalan "danışmağı" bacarıqlar?! Mimika, əl-qol hərkəti ilə nə boyda istəsən yalan danışmaq olar ki! Nə isə, yalanın yaşı ilə işim yoxdur. Məni nara-

hat edən insanların yalanə məhəbbəti, sevgisidir. Yalana meyliliyin səbəbi nədir? Sözdə pis olduğunu hamı etiraf etsə də, əməldə yalansız niyə keçinə bilirlər? Keçinmək istəmirlər? Yalanın əhatə dairəsi o qədər genişdir ki... Evdə yalan, işdə yalan, yolda yalan, mösiətdə yalan, sevgidə yalan, həyətdə yalan, həyatda yalan! Kiçik yalan var, böyük yalan var, ağ yalan var, qırmızı yalan var... Şər, iftira, böhtənlərin hamısı yalandır. Yalantaqlıq da yalandır, riyakarlıq da!

Nə rəngə calır-çalsın, nə boyda olur-olsun, mənim nəzerimdə yalanların hamısı iyrəncidir, hamısı ziyanlıdır. Hətta xoş niyət-lə deyilsə belə! Məsələn, xəstəyə deyəsən ki, "Maşallah, yaxşı görünürsən." Nə gündə olduğunu xəstə onsuz da səndən yaxşı bilir. Elə isə, yalan danımağa nə lüzum?! Şəfa dile, "Yastığın yüngül olsun!" de. İmkansızdırsa, köməyini əsirgəmə. Daha yalan nə üçün?

Yadına nə vaxtsa yazdım? "Kar elə məni, Allah!" şeirimin misraları düşür:

**Ağ, qırmızı yalan var,
Yalana nə həvəsdi?**

**Eşitdim yalanlar
Düz yüz il mənə bəsdi,
Kar elə məni, Allah!**

**Namərd basır igidi,
Gedir yalana qurban.
Hər gün yalan üyüdür,
Dünya yalana heyran,
Kar elə məni, Allah!**

**Doğrunu tikə-tikə
Doğrayır ağ yalanlar.
Sabaha ondan yekə
Gör nə qədər yalan var,
Kar elə məni, Allah!**

**Üzü niyə qaralmır
Yalani ağ olanın?
Yanağından qan damır
Qıpqırmızı yalanın,
Kar elə məni, Allah!**

Yəqin ilk vaxtlar adamlar düşdükleri çətin vəziyyətdən çıxmak, cəzadan yaxa qurtarmaq üçün yalanə əl atıblar. Sonralar görübər ki, yalançının nə ki, evi, heç dili də yanır, yananda da hamı mərhəmətlə yanaşır, bax onda yalan başlayıb iməkləməyə, sonra ayaq aćmağa. Yeriyən yalanların mənfiət gətirdiyini görənlər daha sərfəli yalanlar üstündə baş sindiriblər. Bir də mə-

lum olub ki, yalanlar yerimək nədir, yüyür də. Sonra... yalan bəzilərinin, dənə sonra çok adamın həyat tərzinə çevrilib. Yalansız keçinə bilməyiblər.

Hətta yalan dənizlərə xalqlar var. Deyəcəksiniz lap ağ elədim?! Uzağa niyə gedək? Ermənilərin hər şeyi yalan üstə qurulub. Tarixləri də, münasibətləri də, "müsibətləri"- göz yaşları da, siyasetləri də! Bu, artıq yalanə meyllilik deyil, sağalmaz xəstəlikdir. Onların dənizləri qırılları da oksamır. Çünkü nağıllar "Biri vardi, biri yoxdu" ilə başlayır. Başlarını çıxdan itirmiş, ovulası gözlərinin türklərin əzəli torpaqlarına dikmiş xain qonşularımızın isə hər sözü, hər söhbəti "Hələ hec kəs yox idı, bir erməni var idı" cəfəngiyatı ilə başlayır. Amma bu həqiqətdir ki, özlərinin inanmadığı bir cox yalanlarına başqalarını "inandıra" bilirlər. Yoxsa dünya, ermənilərin yalanları boyda dəsmal götürüb mərhəmətdən, mərdlikdən, kışılıkdən çox-çox uzaq, torpaqlarımızın beşdə birini hələ də işgal altında saxlayan, sinəmizə yerlə-yeksan etdikləri Xocalı dağı basan vəhşi, qəddar, qanıçən ermənilər üçün niyə ağlayırdı ki?

Rasif TAHİROV

YARIZARAFAT, YARIĞERÇƏK

- ↳ Kiminin dili, kiminin beli.
- ↳ Yuxarı baxanda gördü ki, bigi yoxdu, daha aşağı baxmadı.
- ↳ Yaxşı ki, arvadlarımız bəzən kişilik edirlər.
- ↳ Çəkilərini bilmədikləri üçün bəziləri özlərindən qat-qat yekə danışırlar?
- ↳ Hənanın olmasa da, həyanın həmişə yeri var.
- ↳ Qarnın qardaşdan irəli olduğunu qarın qardaşdan yaxşı bilir.
- ↳ Pullunun yalanı adətən ittihamçı, pulsuzun həqiqəti uzağı vəkil ola bilir.
- ↳ Cəkim yüngül olduğu üçün məni tez-tez dərd götürür?
- ↳ Tələsən təndirdə düşdüyü üçün heç kəs yaxşılıq etməyə tələsmir?
- ↳ Olsayıdı, mən də böyük məmənuniyyətlə şir ürəyi yeyərdim.
- ↳ Başqalarını tez-tez "baqaja" qoyanlar görəsən heç olmasa bircə dəfə "baqaj"da yol gediblər?
- ↳ Yaşadığın yer nə qədər təmiz olsa, zibələ bir o qədər az düsərsən.
- ↳ Dəvəsi olmayan, dəvədən böyük fili neyələyir?
- ↳ Öz günahını başqasının boyunu uzağı boynu sinana kimi tökmək olar. Bəs sonra?

QƏRİBƏ QADAGLAR

Bəzi ölkələrdə köynəksiz maşın sürmək, göyərçin saxlamaq, təyyarədən maralın şəklini çəkmək insanlara baha başa gələ bilər. Almaniyada maşının benzini qurtarsa və siz yoluñ ortasında qalsanız, qanunları pozmuş olursunuz. Çünkü Almaniyada yolun ortasında dayanmaq qadağandır.

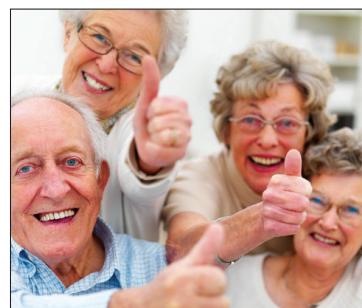
Eləcə də maşından düşüb yeriyərək yola davam etmək də olmaz. Sinqapurda saqqız çeynəmək, yərə tüpürmək, sifonu çəkməmək kimi davranışların hər birinin cəriməsi 100 dollardan çoxdur. Alyaskada təyyarədən maralların şəklini çəkmək qadağandır. Yatmış ayını şəkil çəkmək məqsədilə oyatmaq qadağandır. Faribanksda isə marala spirtli içki verməyin cəzası həbsdir. İtaliyanın Reggio Emilia şəhərində tarixi abidələrin piləkənlərində oturmaq olmaz. İsvəcrədə bazar günləri zivədən paltar asmaq qadağandır. Şalvarın arxa cibinə dondurma qoymaq, Li əyalətində çərşənbə günü günəş batandan sonra fistiq satmaq olmaz. Arizona əyalətində isə bir kaktus kəsməyin cəzası 25 il həbsdir. Qırmızı maska ilə işlənmış ən yüksək bir cinayət bele ağır cinayət hesab olunur. Haydəndə qurbanğaları və dovşanları narahat edənlərə pul cəriməsi kəsilir. Marikopada 6-dan çox qadın bir yerdə yaşaya bilməz. Konnektikutdə velosipedi saatda 90 kilometrdən çox sürətle sürmək qadağandır. Los-Ancelesdə kişinin öz həyat yoldaşını 5 sm-dən qalın bir kəmərlə döyməsi qadağandır. Floridakadə qadınların gözəllik salonlarında saç qurudan cihazın altında yuxuya getmələri, subay xanımların bazar günləri paraşütən tullanmaları qadağandır. At oğurluğunun cəzası isə edamdır. Okean Citydə üzərkən yemək yemək qadağandır. Klinton əyalətində ictimai binaya söykənmək olmaz. Nevadada sizə aid olan bir yerdə itinizə atəş açan şəxsi asmaq hüququnuz var. Eurekada böyükli kişilərin qadınları öpməsi qadağandır. İtaliyada göyərçin saxlamaq yasaqdır. Venedikdə göyərçin saxlamığın cəzası 50-600 dollar arasında deyisir. Kanata bölgəsində isə qapı və pəncərələrin çəhrayı rəngə boyanması məcburidir.

NURANƏ

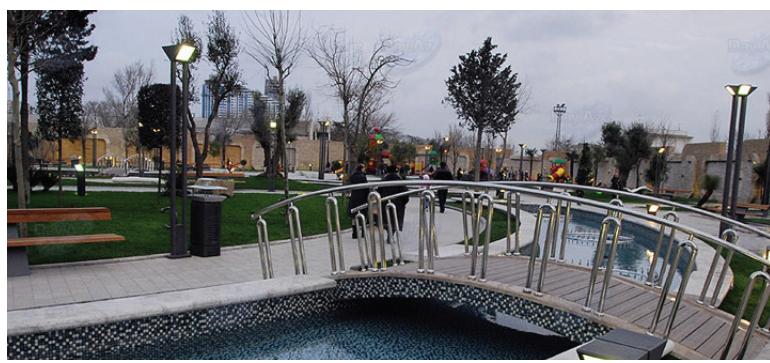
- ↳ Yaraşmir, heç kimə yaraşmir. Nakişiliyi deyirəm e...
- ↳ Nə vaxtdır dəmir 50 qəpiklər yiğiram ki, desinlər pulumu balta kəsməz.
- ↳ İşin düz getmir? Heç yaxşılıq etməyi sinaqdan keçirmisən?
- ↳ Ayağını yorğanına görə uzatmayanın başı, uzadanın isə ayağı ağıryır.
- ↳ Mən kasib da görmüşəm, qudurğan da. Hələ kasibin qudurmağını da.
- ↳ Maşınların əlindən tərpənmək olmasa da piyadaların sayı azalmır ki, azalmır.
- ↳ Kişinin yaraşığı mərdliyi- kılışıyıdır.
- ↳ Bu qədər zay adamı kimin ayağına yazaq?
- ↳ Adam var özü oxuyur, adam var, ona oxuyurlar.
- ↳ Bəziləri elə onu gözləyir: ara qarışın, məzheb itsin...
- ↳ Cox adam yalanlarından qazanır. Belə isə yalançılarından gəlir vergisi niyə tutulmasın?
- ↳ Həmişə yerlə gedin. Göylə getməyin düşər-düşməzi olur.
- ↳ Deyirəm, nə olaydı, həqiqətə görə adama mükafat verəyidər.

Rasif TAHİROV

XOŞBƏXTLİK VAXTSIZ ÖLÜM RİSKİNİ AZALDIR

Britaniyalı alımlar xoşbəxt və müsbət əhval ruhiyyəli adamların çox yaşadıqlarını müəyyən ediblər. Bu barədə "Daily Mail" qəzeti yazır. "Beş il ərzində tədqiqatçılar 52-79 yaşlarında azy 4 min insanın həyatını müşahidə ediblər. Məlum olub ki, həyatından az-çoq razı olan adamlarda vaxtsız ölüm əhtimalı 35 faiz aşağıdır", - jurnalist Sedi Uaytloks yazır. Alımların fikrincə, bu, müsbət psixologyanın xəstəlik və stressdən xillas olmağa kömək etməsinə dair ideyanı təsdiqləyir. Təcrübə iştirakçıları gündə dörd dəfə həyatlarından razılıq və ya narahatlıq səviyyəsi barədə qeyd aparıblar. Tədqiqatçı Endryu Stepto və onun həmkarları alımların bundan əvvəl göldikləri fikirləri təsdiqləyiblər. Həmin fikirlər nikbinliyin sağlamlıq üçün faydalı olmasına, narahatlıq, depressiya və bədbinliyin isə xəstəlikləri artırmaq və ömrü qısaltmasından ibarətdir. Lakin Stepto hesab edir ki, bu, xoşbəxtlik hissəsinin ömrü uzatmasına sübut deyil. O, yaşlı adamlar üçün daha çox müsbət emosiyaların vacibliyini qeyd edir.

"DƏNİZ"İN GÜLÜŞ PAYI

- Kişilər yalan daňışmırlar.
- Danişmırlar?!
- Danişanları varsa, deməli onlar heç kişi deyillər.

- Bu kişilər etibar yoxdur da...
- Yenə nə olub, ay arvad!

- Qonşumuz Həsənin gül kimi arvadı var. Dı gəl ki, gəzir.
- Gəzəndə nə olar? Hansı həkimdən soruşsan, deyəcək ki, gəzməyin cana faydası var.

- Həkim, deyəsən ərimin başı xarab olub.
- Niyə belə düşüñürsən?

- Bir şeyi on dəfə soruşuram, cavab vermir.
- Çoxdan sizə baş qoşmaq istəmir?!

Rasif TAHİROV

"ÜZƏN" AVTOMOBİL DAYANACQLARI

Türkiyənin İstanbul şəhərində köhnə bərələrdən "üzən" avtomobil dayanacağı kimi istifadə etmək niyyətindədir. Köhnə gəmi-bərələrə "əl gəzdirildikdən" sonra onlar "üzən" avtomobil dayanacaqlarına çevriləcək. Oxşar layihələr Yaponiya, Kanada və Rusiyada da həyata keçirilib.

Layihənin gerçəkləşdirilməsindən əsas məqsəd avtomobilərin saxlanılması zamanı şəhərdə yaranan tixacların qarşısını almaqdır.

"DƏNİZ"

ELAN

2009-cu ildə Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası tərəfindən "Üzeyir Hacıbəyov" gəmisi kapitanının üçüncü köməkçisi Şükürov Elnur Kəramət oğluna verilmiş BC 176678 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərliyi və Həmkarlar İttifaqı Komitəsi Gəmiçiliyin qocaman işçisi

Bayram Ağabala oğlu Nağdəliyevin
vəfatından kədərləndiklərini bildirir, ailəsinə və qohumlarına dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Azərbaycan Dəniz Nəqliyyatı İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin aparat işçiləri

Bayram Ağabala oğlu Nağdəliyevin
vəfatından kədərləndiklərini bildirir, ailəsinə və qohumlarına dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının rəhbərliyi və Həmkarlar İttifaqı Komitəsi

Bayram Ağabala oğlu Nağdəliyevin
vəfatından kədərləndiklərini bildirir, ailəsinə və qohumlarına dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Qəzet "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi"
Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Mətbəəsində yığılmış, səhifələnmiş və "OL" MMC-də çap olunmuşdur

Şəhadətnamə 271
Sayı 2000
Sifariş 9.

REDAKTOR
Rasif İman oğlu
TAHİROV

ÜNVANIMIZ:
Bakı şəhəri,
B. Ağayev küçəsi, 117
TELEFONLARIMIZ
Redaktor (050) 670-33-76,
redaktor müavini
(050) 341-26-40
Mətbəə (050) 670-33-76

Qəzətin təsisçisi
“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətindən